

Design challenges with Biobased Plastics

Frans Kappen, Food & Biobased Research
September 2013

WORKSHOP

Interactieve presentatie

- Wat is er aan de hand?
- Wat is wat? Bioplastics, biobased plastics, bioafbreekbare plastics
- Voorbeelden van producten
- Waarom Bioplastics?
- Voorbeelden van bioplastics
- Logo's en de markt
- Business Cases
- Conclusies
- En continu ruimte voor vragen of discussie!

WHAT IS GOING ON ?

Duurzaam

natuurlijk

Afbreekbaar

CO₂ neutraal

Composteerbaar

Hernieuwbaar

Gerecycleerd

Biobased

“De eerste emmers uit fossiel gebaseerde kunststoffen waren van zeer slechte kwaliteit. Na 5 keer gebruik waren ze kapot”
(Rodenburg Biopolymere BV, 2011)

GESCHIEDENIS

Eerste kunststoffen waren biobased!

- 1860 uitvinding cellulose nitraat dat in 1889 werd gebruikt in filmrollen
- 1927-1963 lego steentjes van cellulose acetaat
- 1920-1930: ontdekking hoe je plastic uit aardolie kon halen
- ~1980: nieuwe interesse in bioplastics met focus op bioafbreekbaarheid
- ~2000 focus op biogebaseerde plastics

“Biobased plastics zijn kunststoffen waarvan de grondstoffen afkomstig zijn uit natuurlijke, hernieuwbare bronnen” (Pezy, 2011)

BIOBASED POLYMEREN

- Natuurlijke (gemodificeerde) polymeren
  - Zetmeel, cellulose(acetaat), caseïne, chitine, etc.
- Geproduceerd door micro-organismen
  - PHA
- Vanuit natuurlijke grondstoffen (bv. via fermentatie)
  - Polymelkzuur (PLA)

BIOAFBREEKBARE PLASTICS

- Degradatie:
  - Mechanisch, O₂, H₂O, UV, warmte
- Biodegradatie:
  - Gekatalyseerd door biologische activiteit (micro-organismen)
  - Biodegradeerbaarheid: mate van biodegradatie
  - 100% = volledige afbraak tot natuurlijke gasen (o.a. CO₂), water en mineralen
- Opgepast! Biodegradatie is niet hetzelfde als
  - ≠ Oxo-degradeerbaar (microplastics, leidt tot plastic-soep)
  - ≠ Oplosbaar (blijven hele polymeerketens)

BIODEGRADATIE

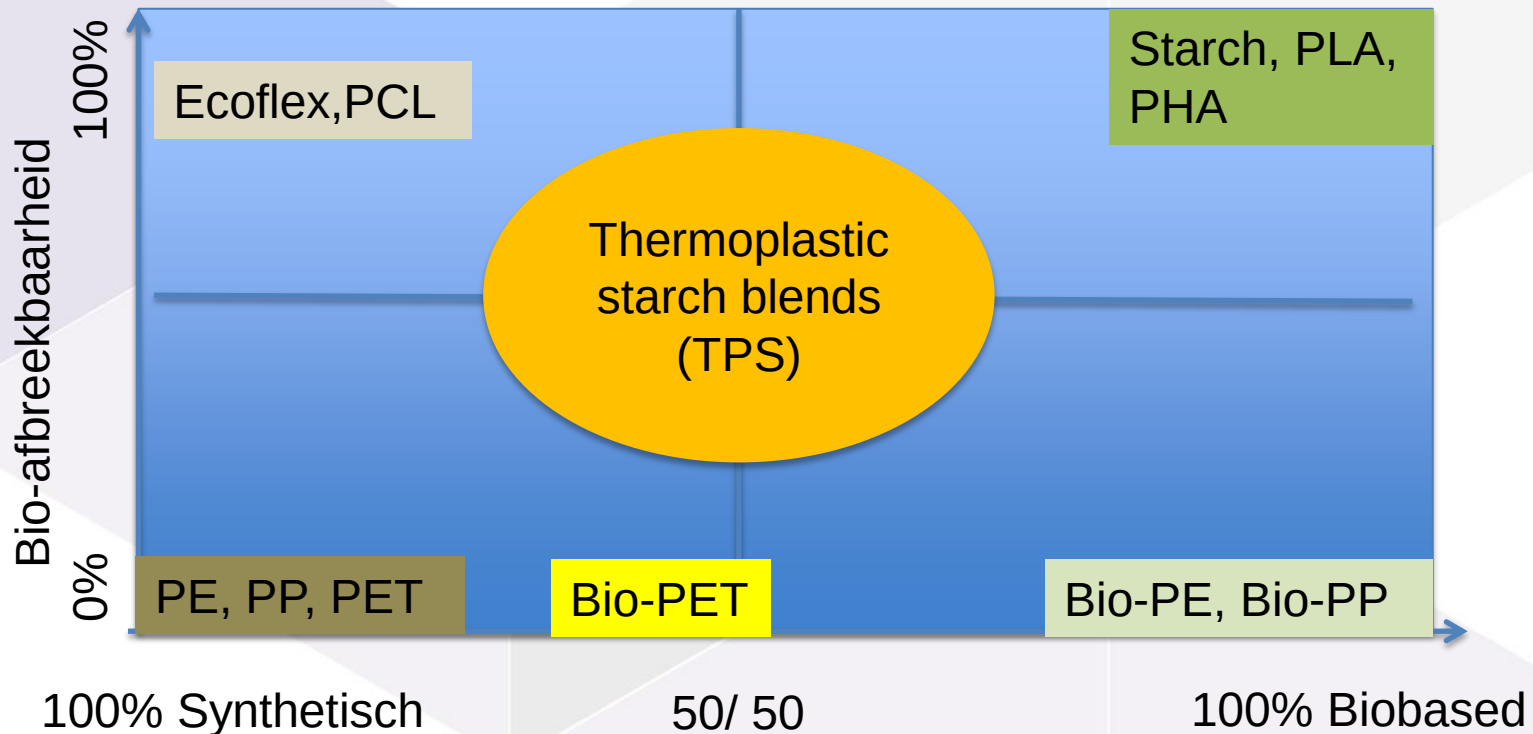
- Afhankelijk van milieu = aanwezige bacteriën
  - Bodem (soil burial)
  - Water, zeewater
  - Anaeroob (vergisting)
  - Compostering (industrieel of thuis composteren)
- **Standaardisatie en certificering is heel belangrijk!**
- Eisen aan composteerbare producten staan beschreven in EN13432
  - Snelheid en mate van afbraak
  - Temperatuur, vochtigheid, bacteriecultuur
  - Kwaliteit als compost

BIOAFBREEKBAAR VS. BIOBASED

- Biobased = eigenschap van de grondstof
- Bioafbreekbaar = eigenschap van het product

Tape Walkman

WANNEER BIODEGRADEERBARE PRODUCTEN?

- Functioneel voordeel of vereiste
  - groen-afval zak
- Wettelijk vereiste
  - Supermarktzakjes in Italië
- Recycling is onmogelijk of te duur
  - Landbouwtoepassingen
- Beste prijs/prestatie verhouding
  - PLA vezels

EEN BIODEGRADEERBAAR PRODUCT

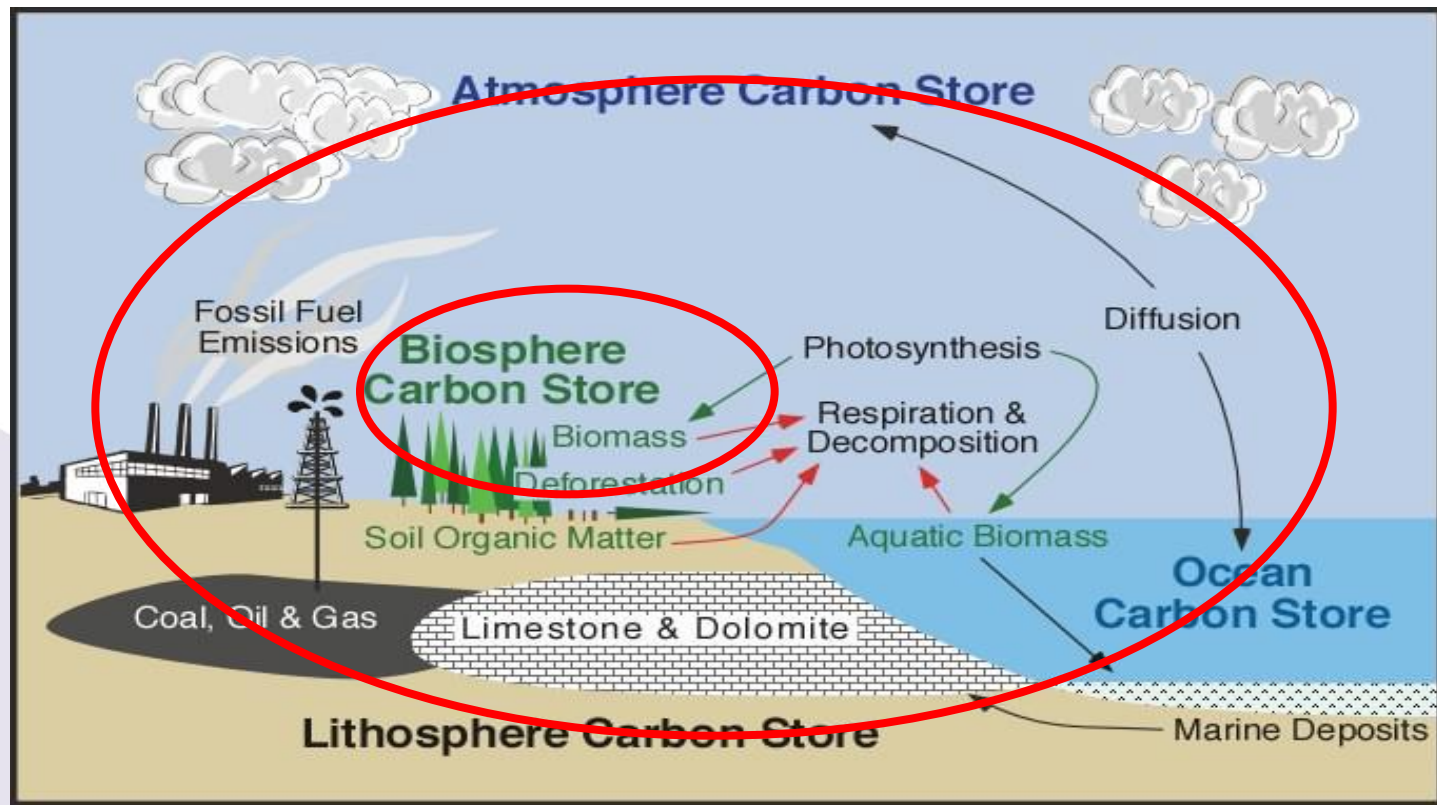
=

1. Biopolymeer +
2. Additieven +
3. Verwerking +
4. Assemblage (lijm, tape) +
5. Marketing (inkten, labels)

Integrale aanpak is belangrijk!

WAAROM BIOBASED | DUURZAAM & MEER

- Verminderde afhankelijkheid van aardolie
- CO₂ emissie reductie met 30-70 %
- Superieure producten, door betere eigenschappen
- Afbreekbaarheid
- Groene regelgeving en consumenten

*“Vanuit een technisch oogpunt kan 90% van alle plastics gemaakt worden uit biomassa!”
(Thielen, Bioplastics Magazine, 2012)*

TOP 5 BIOBASED PLASTICS

Biodegradeerbare plastic

- Cellulose plastics
- Zetmeel plastics
- Polymelkzuur (PLA)
- PHA

NIET biodegradeerbare plastic

- Bio-PE

Daarnaast ook:

- Polycaprolacton (PCL)
- Andere (co-)polyesters
- Eiwitten
  - Melk eiwit
  - Soja
  - Collageen
- Heel veel blends

CELLULOSE

Cellulose plastics: bv. hout, katoen, maar ook uit afvalstromen van hennep, vlas, stro, tarwe

Voordelen

- Biobased, biologisch afbreekbaar
- Slagvast, Taai, Hittebestendig
- Mooi uiterlijk (transparant, glossy)
- Goed te kleuren
- Toepassingen: hoogwaardige producten

Nadelen

- Prijs (>4€/kg)
- Gebruik weekmaker

Bron: WUR, 2011

Welk producten kennen jullie die zijn gemaakt van cellulose acetaat?

POLYMELKZUUR (PLA)

PLA: polymelkzuur van bv. mais, suikerriet en andere granen.

Oorsprong uit de medische wereld

Voordelen

- Biobased en bioafbreekbaar
- Diverse producenten, veel grades, ~150 kton/jaar
- Prijs < 2€/kg, één van de goedkoopste bioplastics
- Transparant, glossy
- Verwerkbaar via diverse technieken
- Toepassingen; vezels, folies, thermoform producten

Nadelen

- Alleen composteerbaar in industriële installaties
- Watergevoeligheid tijdens verwerking

Bron: Synbra, 2012

ZETMEEL

Zetmeel plastics: bv. aardappel (resten)

Voordelen

- (gedeeltelijk) biobased, snel biologisch afbreekbaar
- Diverse producenten, veel grades, ~150 kton/jaar
- Prijs 2.5-4€/kg (prijs bepaald door toevoegingen)
- Niet transparant, vochtgevoelig, Antistatisch
- Goed verwerkbaar
- Toepassingen; folies

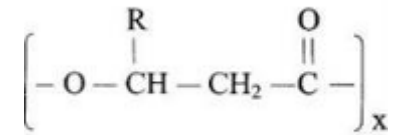
Nadelen

- Vochtgevoelig
- Niet volledig transparant
- Meestal is compounding noodzakelijk

Bron: WUR, 2011

Welk producten die jullie dagelijks gebruiken zijn gemaakt van zetmeel?

POLY HYDROXY ALKANOATEN (PHA'S)

PHA: micro-organisms: bacteriën, schimmel

Voordelen

- Biobased en snel bioafbreekbaar
- Hydrofoob (lage waterdamp doorlaatbaarheid)
- Variatie aan mechanische eigenschappen mogelijk

Nadelen

- Duur (voorlopig 4 – 14 €/kg)
- Geoogst uit micro-organismen
- Lage smeltsterkte
- Niet transparant
- Nog niet commercieel beschikbaar

Bron: WUR, 2011

SYNTHETISCHE (CO)POLYESTERS EN POLYESTER AMIDES

- (Nog) niet hernieuwbaar
- Mechanische eigenschappen van PE tot PP
- Composteerbaar
- Geschikt voor films en extrusie (vaak niet geschikt voor spuitgieten)

Bron: WUR, 2011

BIO-PE

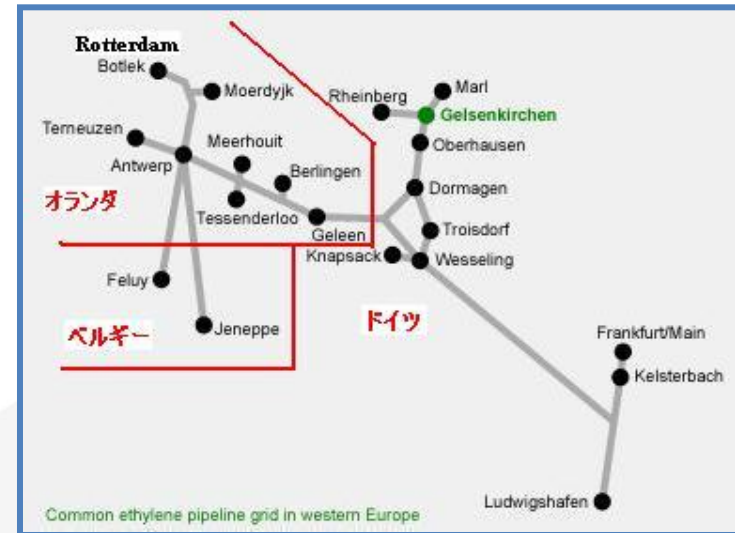
Bio-PE: bioethanol (suikerriet). Kan ook van zetmeel gewassen zoals mais en andere granen.

Voordelen

- 100% substitutie mogelijk
- Goed te recyclen in huidig systeem
- Niet biodegradeerbaar
- Afzetmarkt = polyetheen pijplijn

Nadelen

- Prijs 30% hoger dan fossiele PE
- Geen waarde systeem

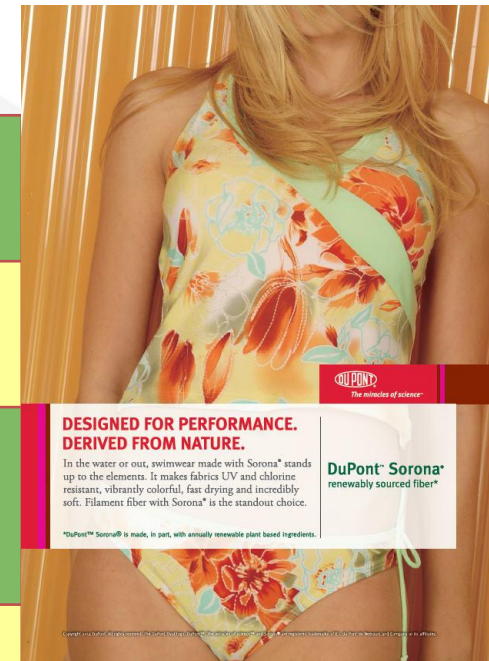
Bron: <http://en.european-bioplastics.org/technologymaterials/>

Welk demo product is gemaakt van Bio-PE?

NIEUW ONTWIKKELDE HERNIEUWBARE PLASTICS

Bio-PE (Bio-PP)	Braskem	Bioethanol, suikerriet
Rilsan 11 (PA11) Pebax Rnew	Arkema	C11 vetzuren, castorolie
Sorona Zytel (PA 1010)	Dupont	1,3 propaandiol (PDO) maïs C10 dizuur, castorolie
EcoPaXX (PA410) (Palapreg ECO)	DSM	C10 dizuur, castorolie

POLYMEREN ADDITIEVEN

- Property extenders
  - anti oxidants
  - light stabilisers
  - heat stabilisers
  - anti-static agents
  - flame retardants
  - preservatives
  - pigments
- Modifiers
  - Impact modifiers
  - Compatibilisers
  - Nucleating agents
  - Chemical blowing agents
  - Plasticisers
  - Nano-clays
- Processing aids
  - Lubricants
  - Anti block agents
  - Slip agents

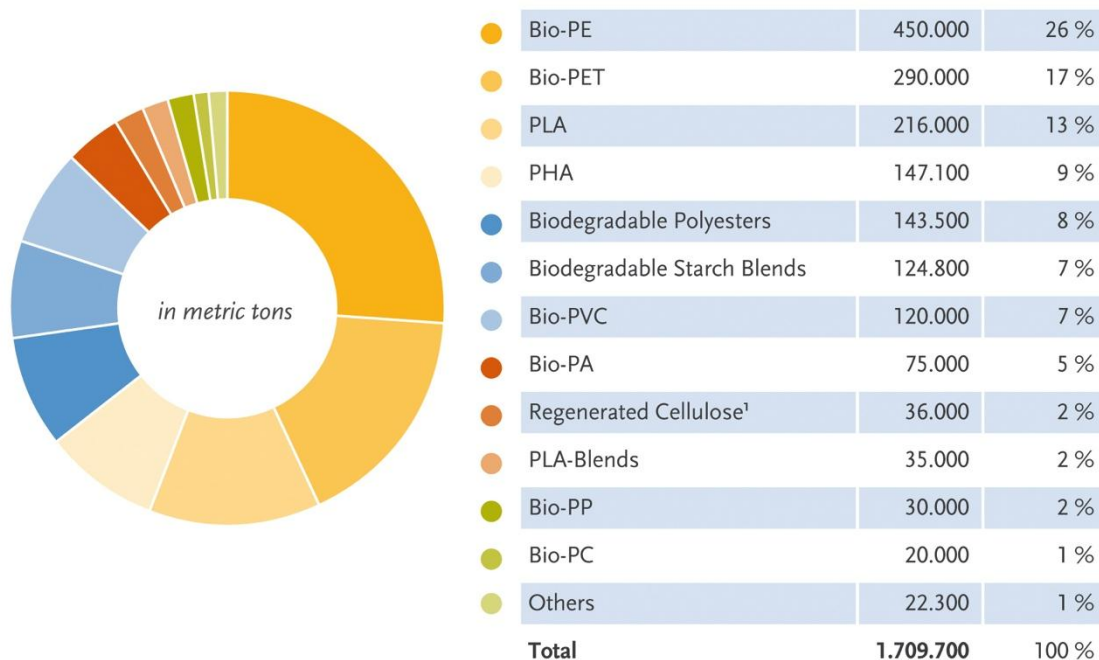
LOGO'S

Welke logo's kunnen op welke producten geplakt worden?

DE MARKT | PRODUCTIE CAPACITEIT

Biopolymers production capacity 2015 (by type)

¹ only hydrated cellulose foils

Source: European Bioplastics | University of Applied Sciences and Arts Hanover

1.7 miljoen ton is < 1% van Europa's totale plastic productie

Totale markt waarde in 2015
€ 7,5 miljard

Bron: European bioplastics / ifBB, Hanover

DE MARKT | PRIJS

- 2 tot 4 keer hoger, niet alleen voor grondstof- en additieven, maar ook verwerkingskosten.
- Maar: totale systeemkosten (end-of-life) kunnen lager zijn
- Dalende kostprijs door:
  - Stijgende olie prijzen
  - Groter wordende productie faciliteiten – “economies of scale”

“Onze PLA is wel zo’n beetje uit ontwikkeld, het is nu constant zoeken naar verschillende toepassingen” (Synbra, 2012)

DRIJFVEREN VOOR INTRODUCTIE

- Technisch
  - Verbeterde technieken
  - Verbeterde additieven
  - 'Economies of scale'
- Politiek
  - Wetgeving
  - Subsidies
- Economisch
  - Toenemende oliegebaseerde grondstofprijzen
  - Toenemende afvalprijzen
  - Toenemende competitie
- Sociaal
  - Acceptatie van bioplastics
  - 'Groener' bewustzijn van consumenten

Bron: K. Callewaert, Dr.Ing.

HINDERPALEN VOOR INTRODUCTIE

- Hoge prijs
- Technische prestaties soms ontoereikend
- Geen vraag
- Gebrekkig beeld van aanbod
- Concurrentie met ontwikkeling van traditionele kunststof
- Onduidelijkheid rond composteersystemen
- Geen wettelijk kader

Bron: K. Callewaert, Dr.Ing.

CONCLUSIES

- Groter wordend aanbod van
  - Biopolymeren (soorten en hoeveelheid)
  - Additieven voor biopolymeren
- Verbeterde
  - Eigenschappen
  - Toepassingen
- Wat te kiezen? Afhankelijk van gewenste
  - Helderheid
  - Biodegradeerbaarheid, composteerbaarheid
  - % hernieuwbare grondstoffen
  - Proces condities

TOEPASSINGS MARKTEN

Disposables

- Verpakkingen
- Catering
- Tuinbouw
- Personal care & medische wereld

Durables

- Consumenten electronics
- Automotive sector
- Sport sector
- Textiel
- Anders: speelgoed, desktop artikelen

Bron: European bioplastics

BUSINESS CASE

plantbottle^{TM}

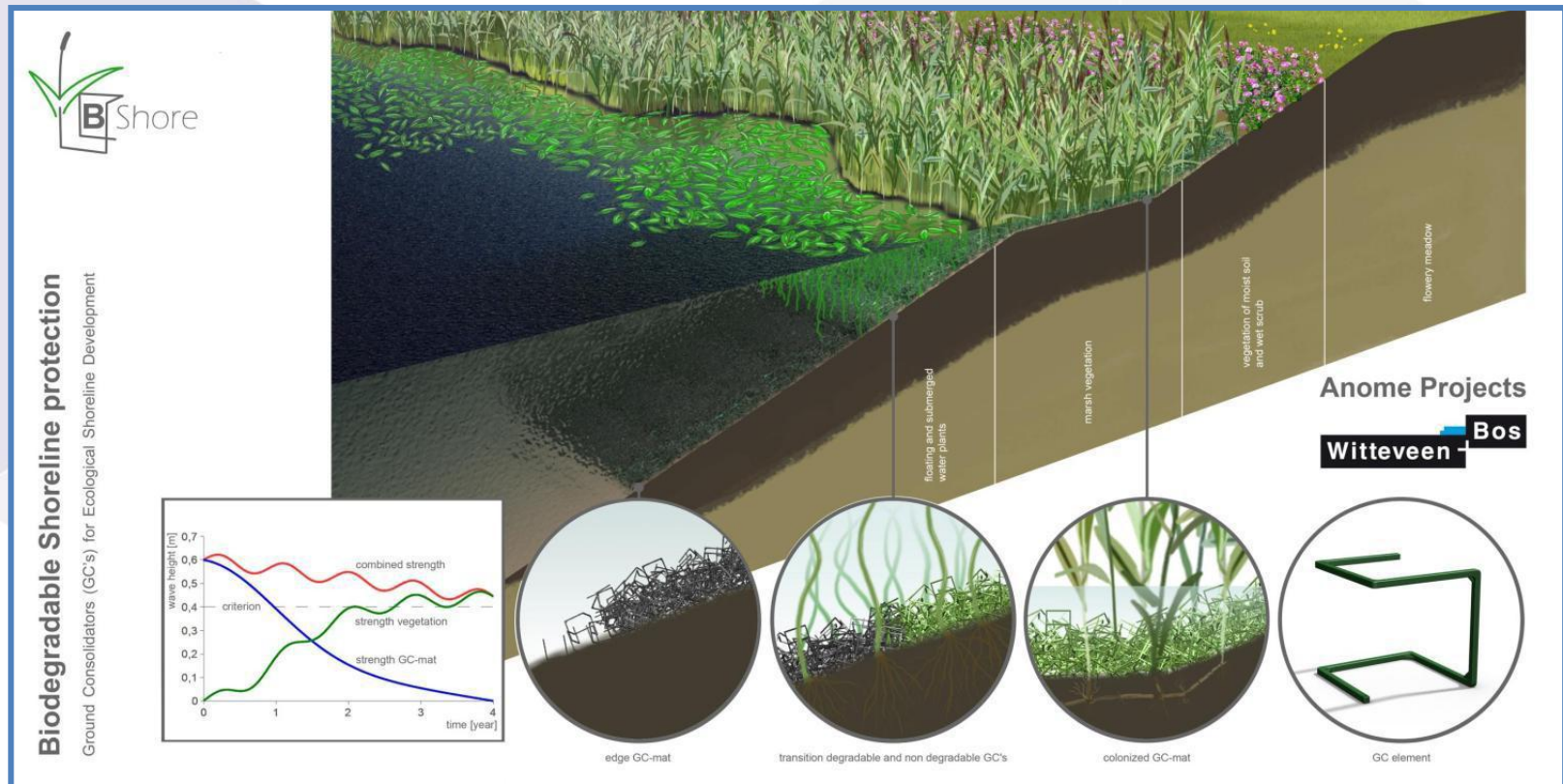
- Nu: Plantbottle = 22% biobased
- Partners met het Amsterdamse Avantium om 100% biobased fles te maken van PEF
- Materiaal houdt het koolzuur beter in de fles en de zuurstof erbuiten

BUSINESS CASE

Ground consolidator | B-shore: functie biodegradeerbaarheid gewenst

Bron: Pezy, 2011

DE DUURZAME BIOBASED WEG

“In 2050 zijn kunststoffen lichtgewicht, zelf-reparerend, zelfreinigend en volledig recyclebaar. Verder wordt voor de productie van deze en andere materialen biomassa-gebaseerde grondstoffen ingezet.”

(Topconsortia Kennis en Innovatie Materialen, 2011)

BUSINESS CASE

DeschPlantpak: Plantenpot

Wie:

- Desch Plantpak produceert thermovorm potten en containers, transporttrays, zaaitrays, verspeentrays en perkgoed packs voor de professionele tuinbouw.
- Gemaakt van PP (polypropyleen), PS (polystyreen), PET (Poly-ester)
- Convenant Verpakkingen III, waarin afspraken zijn opgenomen over het verminderen van de milieubelasting van verpakkingen en de bestrijding van zwerfafval.

Wens:

- Een bio-plantenpotje!

Bron: Desch, 2012

CASUS BLOEMPOTJE (1)

- Wat is de hele keten van een bloempotje?
- Bij welke partijen treden er veranderingen op wanneer overgegaan wordt op een bio-bloempotje?

CASUS BLOEMPOTJE (2)

- Wat is de hele keten van een bloempotje?
- Bekijk per belanghebbende partij in de keten:
  - Aan welke eisen moet een bloempotje voldoen?
  - Aan welke eisen moet een bio-bloempotje voldoen?
  - Wat zijn de voordelen van een bio-bloempotje?
  - Wat zijn de nadelen van een bio-bloempotje?
- Van welk materiaal zou een bio-bloempotje voor jouw partij gemaakt kunnen worden?

DE KETEN VAN EEN BLOEMPOTJE (1)

- Bloempotjes-producent
  - Proces = compounceren en sheet-extrusie, thermovormen, verpakken
  - Verwerkbaar, andere temperaturen, eis aan vochtgehalte, sterkte
  - Biobased vanwege CO2 reductie, markuitbreiding
  - Oppassen voor: slappe sheet, thermische degradatie, lange cyclustijd, klein verwerkbaarheidsgebied
  - In de praktijk: grondstof 2x duurder, doorzet 2x minder = prijs 4x hoger (€0,04 i.p.v. €0,01)

DE KETEN VAN EEN BLOEMPOTJE (2)

- Tuinder
  - Proces = automatisch vullen met aarde en plantje, groeien (in de kas), verpakken
  - Automatisch: antistatisch, potten kunnen anders niet gestapeld worden en vliegen uit de vulmachine
  - Groeien: vochtige omgeving, geen schimmelvorming, planten moeten even goed groeien
  - Groeien: warme omgeving, temperatuur kan oplopen tot 60 °C en pot moet niet 'inzakken'
  - Composteerbaar: mee kunnen met 'groen' afval, minder verwerkings- en afvalkosten, niet bio-afbreekbaar in de kas

DE KETEN VAN EEN BLOEMPOTJE (3)

- Verkoper
  - Bijv. supermarkt, tuincentra
  - Mooi uiterlijk: geen schimmels en goed gegroeide planten
  - Bio-uiterslijk: geen olieplastic gevoel
    - 1^e versie was high-gloss en zwart
    - 2^e versie is matgroen
  - Bedrukking: logo's, uitleg
  - Biobased vanwege duurzaamheidsgevoel, markuitbreiding
  - Composteerbaar of bio-afbreekbaar zijn extra verkoopargumenten

DE KETEN VAN EEN BLOEMPOTJE (4)

- Consument
  - Prijs: niet (veel) duurder
  - Potje is 4x zo duur, maar 4 cent valt weg tegen 3 euro voor de hele plant
- Goed gevoel, duurzaam, minder afval
- Maar educatie is erg belangrijk:
  - Afbreekbaar in de tuin? In de tuincomposthoop? Of alleen weggooien in de groencontainer? Mag het potje bij het plastic afval?
  - Bio-afbreekbaarheid is ‘makkelijker’ dan biobased

DE KETEN VAN EEN BLOEMPOTJE (5)

- Afvalverwerker
  - Verwerken tot compost?
    - Volledig composteerbaar, laagdikte, additieven, bedrukking
    - In de praktijk moet dit vaak nog sneller gaan dan volgens het certificaat!
    - Pas op voor negatief imago voor bioplastics!
  - Recyclen?
    - Te scheiden van andere plasticsoorten?
    - In de praktijk wordt plasticafval gescheiden in PP, PE, PET en de rest
    - Verbranden met de rest?

BUSINESS CASE

DeschPlantpak: Biodegradeerbaar plantenpotje

Problemen:

- Andere eigenschappen: plasje ipv folie uit de extruder
- Bij thermovormen temperatuur niet te hoog waardoor ze vervormen of aan elkaar plakken
- Rekening houden met krimp en stansbaarheid
- Product moet recyclebaar zijn
- Bij de kweker zakten ze in elkaar door de zon

Succesfactoren:

- Meerwaarde voor de hele keten: benaderde kwekers & supermarkten
- Prijs van €0,04 ipv €0,01, maar met plant is het verschil verwaarloosbaar voor groen product.

Bron: Desch, 2012

BUSINESS CASE

DeschPlantpak: Biodegradeerbaar plantenpotje

- **D-Grade® productlijn**
  - PLA met additieven
    - Vulmiddelen vanwege prijs en eigenschappen
    - Anti-static agents
    - Nucleating agents
  - **100% biobased, 100% composteerbaar**
- Toekomstige productlijn
  - 100% biobased, 100% bio-afbreekbaar in de grond
  - Vergelijkbare eigenschappen als D-Grade ®
  - Snelheid van afbreken moet geoptimaliseerd worden

Bron: Desch, 2012

TOEKOMST ONTWIKKELINGEN

- Europese bioplastics markt groeit met 20% per jaar → schaal vergroting
- Van verpakkingen naar constructieve en hoogwaardige toepassingen
Ontwikkelen van nieuwe biopolymeren met de focus op technische eigenschappen en functionaliteiten
- Ontwikkelen van betere bio-additieven: weekmakers, coatings en kleurstoffen
- Nieuwe kosten effectieve recycling opties ontwikkelen

CONCLUSIES

- Trend:
  - Nieuwe verpakkingsconcepten
  - Biopolymeren kunnen bijdragen aan een oplossing
- Succesvolle productontwikkelingen:
  - Reeks van positieve eigenschappen
  - Niet alleen biodegradeerbaarheid
- Afbreekbaar plastic product:
  - Polymeer, additief, inkt, etiket, etc.
- Biopolymeren vervangen de PE-markt binnen enkele jaren
  - Nee.